

Árkossy Sándor köszöntése

Egyetemi tanulmányaimat a Bolyai Tudományegyetemen az 1948–1952 közötti években végeztem. Annak idején sokkal nagyobb hangsúlyt fektettek a pedagógusképzésre, a hallgatók pszichológiai, módszertani felkészítésére. Erre szükség is volt, mert a háború után a szakképzett tanárok tekintetében nagy volt a hiány. A pedagógia éves, a módszertan féléves kurzus volt. Harmadévesként egy fél éven át a Református és az Unitárius Kollégiumokban a szaktanárok óráin vettünk részt, és igyekeztünk alkalmazott módszereiket elsajátítani. Negyedévesként 4–5 próbatanórát tartottunk, és csak ezek után kerülhetett sor a vizsgatanításra. Évfolyamunk többsége hivatásának tekintette a tanári pályát: megfeszített figyelemmel követte az előadó tanár munkáját, alkalmazott módszereit; így magam is. Akkor meg sem fordult az agyamban, hogy a szerzett ismereteket pedagógiai pályafutásom során hányszor kell felújítanom és a fejlődés követelményeinek megfelelően módosítanom.

Egyetemi tanulmányaim elvégzése után a Földrajz Tanszékre kaptam tanársegédi kinevezést. Jóformán alig melegendtem bele státusomba, tanszékvezetőm – Tulogdy János professzor – a hallgatók pedagógiai gyakorlatának az irányításával bízott meg. Ennek a feladatnak eleget téve kerültem személyes kapcsolatba Árkossy Sándor tanár úrral. Neve nem volt ismeretlen előttem. Megbízatásom alkalmával professzorom biztosított, hogy Árkossy tanár úr segítségemre lesz munkámban – utalván szakmai felkészültségére, erényeire. Bizalmában lévén azt is elmondotta nekem, hogy a kollégium államosításakor milyen jelentős és egyben felelősségteljes szerepe volt a díszteremben levő egykori jeles tanárokat ábrázoló festmények megmentésében. Ilyen előzmények után az óralátogatásokra is sor került: élményszámba mentek. Eljárásai, alkalmazott módszerei változatosak voltak, messzemenően figyelembe vette tanulóinak életkori sajátosságait, felfogóképességüket. Ennek megfelelően a párhuzamos osztályokban eltérő típusú órákat, módszereket alkalmazott. Abban az időben ismeretlen volt a televízió, a Teleenciklopédia nem szolgálhatott segédanyagot, jelentős szerepe volt a leírásnak. Ismertetései színesek, változatosak voltak, gyakran szőtt bele mondókájába szak- és szépirodalmi, történelmi vonatkozásokat, és ezáltal olvasásra készítette tanulóit. Az új tananyag feldolgozásakor gyakran hivatkozott a már elsajátított ismeretekre, és aktív részvételre készítette a diákokat. Mindig arra törekedett, hogy tanulói a más tantárgyakból

szerzett ismereteiket sikeresen alkalmazzák az egyes földrajzi jelenségek és folyamatok megértésében. Óráin a számonkérés alkalmával kijavította a tanulók beszédhibáit, beszédképességük fejlesztésére törekedett. Számonkéréskor megértő, segítőkész, de szigorú volt. Nagyszerű előadóként ismerhettük meg. A földrajzi jelenségeket és folyamatokat anyanyelvünk gazdag szókincsének alkalmazásával fejtette ki. Hazánk földrajzi tájegységeinek tárgyalása és a szakmai kérdések feldolgozása alkalmával, azoknak történelmi és irodalmi vonatkozásaira is sort kerített, óhatatlanul felkeltve tanulóinak szűkebb pátriánk iránti szeretetét. Szakmai felkészültsége, tanulóival szembeni tiszteletigénylő közvetlensége révén a diákok nagyra becsült és szeretett *Sanyibácsijaként* ismerhettük meg.

Vérbeli pedagógus volt, a gyakorló tanítások alkalmával be is bizonyosodott. A követelményeknek megfelelően a hallgatók által tartott órákat pedagógiai-módszertani elemzés követte. Az óra értékelése után nem azzal folytatta, hogy ő hogyan járt volna el, hanem felvázolta a lehetőségeket. Elismerő, de a hibákat kertilés nélkül feltáró elemzéseket tartott, vitára készítetett. Évtizedes gyakorlatának birtokában messzemenően segítőkész volt, igyekezett a tanárjelöltek gátlásait feloldani. Elismerésre méltó humorérzéke volt, és élt is vele; a gyakorló hallgatók szakmai tévelygéseit humoros mázban, de keményen ostorozta. Közvetlenségét és segítőkészségét megismerve a hallgatók felszabadultak –, de nem izgulás mentesen – mentek a gyakorlóórákra. Ha jól visszagondolok az egykor történetekre, bennem volt alkalmakkor némi feszültség, ugyanis a gyakorló hallgatók óra- és táblavázlatát nekem kellett jóváhagynom. Úgy vélem, hogy napjainkban már nyugdíjas egykori tanárjelölt, munkája során bőven kamatoztatta az Árkossy tanár úrtól szerzett ismereteiket, és hallgatói éveit emlékezetében fellapozva elismeréssel adózik a tisztelt Sanyi bácsinak.

Felidézve pedagógiai pályafutásomat magam is hálával tartozom Árkossy tanár úrnak a tanultakért. Kapcsolatunk csupán két évre terjedt ki, mert más feladatokat kaptam. Évtizedek múltával azonban módszertani ismereteimet ismét fel kellett frissítenem, egykori tapasztalataimat aktivizálnom. A hetvenes-nyolcvanas évek folyamán előbb a Marosvásárhelyi Pedagógiai Főiskola hallgatóinak pedagógiai gyakorlatát kellett vezetnem, majd a Kolozsvári Tanártovábbképző Intézet keretében a másod és az első fokozatra pályázó tanárok pedagógiai munkáját kellett értékelnem, a mintaórákat pedig minősítenem. Megadatott nekem, hogy középfokon is taníthattam: előbb a Báthory Líceumban, majd az újjáéledt Református Kollégiumban. E két utóbbiban a felfogóképesség teljes palettája tárult ki előttem: a városi részben értelmiségi körökből származó tanulók, részben pedig a szórványmagyarság gyermekei. Ezeket

tanítva fel-fel rémlett előttem, hogyan is oldotta meg egykor a differenciált oktatást Árkossy tanár úr, és hasonlóképpen jártam el... sikeresen!

Egyetemi tanulmányaim évei alatt rengeteget tanultam szakmánk nagyjaitól, a pedagógusi vénánk megerősödésében azonban jelentős szerepe volt annak a két esztendőnek, amit Árkossy tanár úr társaságában töltöttünk el. Végezetül engedtessek meg nekem, hogy nyolcvanharmadik életévemet taposva tisztelettel és szeretettel ajánljam a fenti sorokat Sándor bátyámnak 95. születésnapja alkalmával.